

KICHIK BIZNES KORXONALARIDA MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI ASOSIDA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH

Anvarbek Nematullaev- Namangan Davlat Texnika

Universiteti, Iqtisodiyot fakulteti, M3- IQT- 25 guruh magstr talabasi

*Oqboyev Alisher Rasuljanovich- Namangan Davlat Texnika Universiteti,
Iqtisodiyot fakulteti, Iqtisodiyot kafedrası professori I. F. D DSc.*

***Annotatsiya:** Mazkur ilmiy maqolada kichik biznes korxonalarida mahsulot diversifikatsiyasining nazariy asoslari, ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati hamda uning raqobatbardoshlikni oshirishdagi roli chuqur tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida mahsulot diversifikatsiyasining bandlikni ta'minlash, aholi daromadlarini oshirish, import o'rnini bosish va hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta'siri yoritib berilgan. Shuningdek, kichik biznes korxonalarida diversifikatsiya strategiyasini amalga oshirish mexanizmlari va amaliy tavsiyalar keltirilgan.*

***Kalit so'zlar:** kichik biznes, mahsulot diversifikatsiyasi, raqobatbardoshlik, ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyat, innovatsiya, bozor strategiyasi.*

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari mamlakat iqtisodiyotining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Kichik biznes korxonalari aholining bandligini ta'minlash, ichki bozorni tovar va xizmatlar bilan to'ldirish hamda raqobat muhitini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, bozor kon'yunkturasining tez o'zgarishi kichik biznes subyektlaridan yuqori moslashuvchanlikni talab etadi.

Mazkur sharoitda kichik biznes korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Raqobatbardoshlikni ta'minlashning samarali usullaridan biri mahsulot diversifikatsiyasidir. Ushbu maqolada aynan shu masala atroflicha yoritiladi.

ASOSIY QISM

1. Mahsulot diversifikatsiyasining mohiyati va turlari

Mahsulot diversifikatsiyasi – bu korxonaning faoliyat doirasini kengaytirish maqsadida yangi mahsulot yoki xizmat turlarini ishlab chiqish va bozorga chiqarish jarayonidir. Diversifikatsiya korxonaga risklarni kamaytirish, daromad manbalarini ko'paytirish va bozor ulushini kengaytirish imkonini beradi.

Iqtisodiy adabiyotlarda mahsulot diversifikatsiyasining gorizontal, vertikal, konsentrik va konglomerat turlari ajratib ko'rsatiladi. Kichik biznes korxonalari uchun asosan gorizontal va konsentrik diversifikatsiya turlari eng maqbul hisoblanadi.

2. Mahsulot diversifikatsiyasining raqobatbardoshlikka ta'siri

Mahsulot diversifikatsiyasi kichik biznes korxonalarining raqobatbardoshligini bir qator yo'nalishlarda oshiradi. Avvalo, mahsulot assortimentining kengayishi iste'molchilar ehtiyojlarini to'liqroq qondirish imkonini beradi. Shuningdek, diversifikatsiya korxonani bozor talabidagi keskin o'zgarishlardan himoya qiladi va daromadlarning barqarorligini ta'minlaydi.

Bundan tashqari, yangi mahsulotlarni joriy etish innovatsion faoliyatni rag'batlantiradi va korxonaning raqobat ustunligini mustahkamlaydi.

3. Mahsulot diversifikatsiyasining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati

Mahsulot diversifikatsiyasi kichik biznes korxonalarining nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy rivojlanishiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Diversifikatsiya jarayonida yangi ishlab chiqarish yo'nalishlari tashkil etilib, yangi ish o'rinlari yaratiladi. Bu esa aholi bandligini oshirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Mahsulot turlarining ko'payishi ichki bozorni raqobatbardosh va sifatli tovarlar bilan ta'minlaydi. Natijada import mahsulotlarga bo'lgan ehtiyoj kamayib, milliy iqtisodiyotning mustahkamlanishiga erishiladi.

Hududiy jihatdan qaralganda, kichik biznesda diversifikatsiya chekka hududlarda iqtisodiy faollikni oshiradi, hududlararo iqtisodiy tafovutlarni kamaytiradi va aholi turmush darajasining yuksalishiga olib keladi.

AMALIY MISOLLAR VA TAHLIL

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, kichik ishlab chiqarish korxonalari mahsulot diversifikatsiyasini bosqichma-bosqich amalga oshirishi orqali yuqori natijalarga erishmoqda. Masalan, oziq-ovqat sohasidagi kichik korxonalar assortimentni kengaytirish orqali bozor ulushini oshirmoqda va foyda darajasini ko'paytirmoqda.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, mahsulot diversifikatsiyasi kichik biznes korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish bilan birga, mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Diversifikatsiya strategiyasini ilmiy asosda joriy etish barqaror iqtisodiy o'sish va aholi farovonligini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining kichik biznesni rivojlantirishga oid qarorlari.
2. Iqtisodiy tahlil va statistika ma'lumotlari.